

УДК 811.161.2'373.421

**СУЧАСНИЙ СТАН ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АПАРАТУ
КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ: ПОНЯТТЯ
«ЗАГАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ» ТА ЙОГО СИНОНІМИ**

Н. Дерстуганова

**THE CURRENT STATE OF THE TERMINOLOGY OF THE COMPETENCE
APPROACH: THE CONCEPT OF «GENERIC COMPETENCES»
AND ITS SYNONYMS**

N. Derstuganova

Аналіз наукової літератури засвідчив, що у сучасних публікаціях українські науковці, окрім конструкта «загальні компетентності», використовують широкий спектр словосполучень, що мають однаковий зміст з конструктом «загальні компетентності» або відрізняються певними змістовими відтінками. Мета даної роботи полягає у визначенні синоніма до конструкта «загальні компетентності». З'ясовано, що з одного боку синонімія у термінології наукових досліджень ученими розглядається як явище небажане, з іншого – явище синонімії можна розглядати як частину процесу розвитку термінологічного апарату, завдяки якій із часом викристалізуються оптимальні терміни. Наведено нормативно-правові засади використання конструкта «загальні компетентності» (generic competences) для позначення компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних), у вітчизняному дискурсі. Встановлено, що у сучасній науковій літературі для позначення компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних), окрім конструкта «загальні компетентності», використовуються такі словосполучення, як: «універсальні компетентності», «ключові компетентності», «трансверсальні компетентності», «трансверсальні компетенції», «трансверсальні навички», «трансверсальні уміння й навички», «загальнокультурні компетентності», «трансферабельні компетенції», «трансферабельні навички», «транскультурні компетенції», «трансдисциплінарні компетенції», «м'які навички», «метанавички», «meta навички», «життєві навички», «навички XXI століття», «неакадемічні навички», «навички особистої ефективності», «універсальні компетенції», «м'які компетенції», «загальні компетенції», «стратегічні компетенції», «ключові компетенції», «універсальні навички», «універсальні компетентності» та інші. У більшості випадків згадані словосполучення використовуються як синоніми, що значно ускладнює аналіз наукової літератури та потребує додаткового уточнення змісту таких термінів. На підставі здійсненого аналізу обґрунтовано використання словосполучення «універсальні компетентності» як синоніма до конструкта «загальні компетентності».

Ключові слова: загальні компетентності, універсальні компетентності, трансферабельні навички, трансверсальні компетентності, м'які навички.

The analysis of scientific literature proved that in modern publications, scientists, in addition to the construct “generic competences”, use a wide range of phrases that have the same meaning as the construct “generic competences” or differ from them in certain content nuances. The purpose of this paper is to define a synonym for the construct “generic competences”. It was found that, on the one hand, synonymy in the terminology of scientific research is considered by scientists as an undesirable phenomenon, on the other hand, the phenomenon of synonymy can be considered as a part of the process of development of the terminological apparatus, due to which optimal terms are crystallized over time. The normative and legal principles of using the construct “generic competences” to denote competences different from special (professional, subject) competences in the national discourse are presented. It has been established that in modern scientific literature, in addition to the construct “generic competences”, researchers use such phrases as: “universal competences”, “key competences”, “transversal competences”, “transversal competencies”, “transversal skills”, “transversal capabilities and skills”, “general cultural competencies”, “transferable competencies”, “transferable skills”, “transcultural competences”, “transdisciplinary competencies”, “soft skills”, “meta-skills”, “meta skills”, “life skills”, “21st century skills”, “non-academic skills”, “personal effectiveness skills”, “universal competencies”, “soft competencies”, “general competencies”, “strategic competencies”, “key competencies”, “universal skills”, “universal competencies” and others. In most cases, the mentioned phrases are used as synonyms, which greatly complicates the analysis of scientific literature and requires additional clarification of the meaning of such terms. On the basis of the performed analysis, the use of the phrase “universal competences” as a synonym of the construct “generic competences” is proved.

Key words: generic competences, universal competences, transferable skills, transversal competences, soft skills.

Загальна постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Загальноприйнятим у компетентнісному підході є розподіл компетентностей на спеціальні (фахові, предметні) та компетентності, відмінні від спеціальних (фахових, предметних) компетентностей. У вітчизняному дискурсі для позначення компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних), найчастіше використовується конструкт «загальні компетентності». Привертає увагу той факт, що останнім часом у науковій літературі, окрім конструкта «загальні компетентності», активно використовується широкий спектр словосполучень, що мають з ним однаковий зміст або відрізняються певними змістовими відтінками.

Наявність значної кількості словосполучень, що активно артикулюються у сучасному вітчизняному науковому дискурсі для позначення загальних компетентностей, потребує, на нашу думку, окремої уваги, зокрема у контексті добору синонімів до поняття «загальні компетентності».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню термінологічного базису компетентнісного підходу присвячені праці українських та закордонних науковців, з-поміж яких: І. Красновська (2020), М. Морозова (2020), О. Цокур та І. Рожелюк (2021), М. Салман, Ш. Гані та І. Салім (Salman, Ganie, Saleem, 2020), Е. Холмс, М. Полман Туїн і С. Тернер (Holmes, Polman Tuin, Turner, 2021), М. Аріфін (Arifin, 2021) та ін. Дослідженню компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових,

предметних), присвятили свої праці Т. Борова і Т. Ведь (2020), Н. Дубова й В. Люльченко (2021), І. Іваненко та С. Гордійчук (2021), О. Капінус та І. Байло (2021), Н. Максименко (2022), В. Савіцька І. Білоус та О. Кричківська (2022), Л. Степаненко і Л. Попова (2022), Ю. Ткач (2020), Н. Ткаченко і В. Юань (2023), О. Ткачук (2022) та ін. Аналіз наукової літератури свідчить, що, попри значну увагу наукової спільноти до феномену загальних компетентностей, питанню використання широкого спектра конструктів, які мають подібний зміст зі словосполученням «загальні компетентності» або відрізняються певними змістовими відтінками, не приділено значної уваги.

Мета статті – обґрунтувати використання синоніма до словосполучення «загальні компетентності».

Виклад основного матеріалу. Розвиток наукових напрямів, особливо тих, до яких найбільше прикута увага дослідників, часто супроводжується збільшенням складу термінологічного апарату. Бажаючи віднайти слово, яке найбільш вичерпно й точно описувало б досліджуваний феномен, визначало б його істотні властивості або підкреслювало виявлені нові ознаки, призводить до пошуку нового терміна або поглиблення змісту терміна, що вже використовується.

Загальновідомо, що науковий стиль мовлення суттєво відрізняється від інших стилів. «Точність і однозначність наукового стилю, – зазначає І. Царьова, – формуються на основі зв'язку мовлення з дійсністю і мисленням» (Царьова, 2019, с. 40). Учена вважає: «Уживання великої кількості термінів, слів у прямому значенні, обмеження синонімічних замінів творять точність наукового стилю» (Царьова, 2019, с. 40).

Чіткої позиції щодо використання синонімії у термінології дотримується Л. Мосієвич: «Синонімія розглядається як “неприйнятне” явище в термінології, оскільки кожне поняття повинне мати лише одну точну назву, але термінологічні синонімічні ряди продовжують поповнюватися завдяки запозиченням» (Мосієвич, 2019, с. 54). Іншу думку висловлює Л. Застріжна: «Незважаючи на ставлення лінгвістів до синонімії як до негативного явища в термінології, вона все ж таки є бажаною задля виокремлення оптимального номінативного варіанту. Крім того, знання та використання синонімів сприяє міжкультурній комунікації та професійній діяльності» (Застріжна, 2019, с. 229).

Отже, з одного боку синонімія у термінології наукових досліджень ученими розглядається як явище небажане, з іншого – явище синонімії можна розглядати як складову процесу розвитку термінологічного апарату, що дозволяє із часом викристалізуватися оптимальним термінам для опису досліджуваних феноменів.

На сьогодні загальні компетентності перебувають в епіцентрі уваги наукової спільноти, стають предметом численних досліджень, у яких використовується значний спектр конструктів, для позначення таких компетентностей. У сучасному вітчизняному дискурсі найбільш поширеним

найменуванням для компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних), є конструкт «загальні компетентності». Активне використання такого словосполучення обґрунтоване відповідними документами. Згідно з п. 3 ст. 10 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII, стандарт вищої освіти визначає вимоги до освітньої програми, серед яких – «перелік обов'язкових компетентностей випускника» (Про вищу освіту, 2014). Структура стандарту вищої освіти є затвердженою та складається з XII розділів. У V розділі стандартів вищої освіти визначено перелік обов'язкових компетентностей випускника, а саме: інтегральна компетентність, загальні компетентності та спеціальні (фахові, предметні) компетентності (Про внесення змін, 2020).

У «Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти» (2020 р.) поняття «загальні компетентності» визначено як «універсальні компетентності, що не залежать від предметної області, але важливі для успішної подальшої професійної та соціальної діяльності здобувача вищої освіти в різних галузях та для його особистісного розвитку» (Про внесення змін, 2020). Щодо переліку загальних компетентностей у Стандартах вищої освіти, то у даному документі надано рекомендацію: «Найбільш актуальні для спеціальності загальні компетентності для кожного рівня вищої освіти обираються з переліку Проекту ЄС TUNING» (Про внесення змін, 2020).

Звернемося до матеріалів згаданого проекту. У «Вступному слові до Проекту ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур в Європі» зазначено, що термін «“вправність” (skill) є, можливо, найбільш вживаним, із значенням “бути спроможним, здатним, умілим”. Він часто вживається в множині “вміння, навички” (skills), і часом у більш вузькому значенні, ніж компетентності (competences). Це пояснює вибір терміну “компетентності” в проекті Тьюнінг. Не зважаючи на це, два терміни “універсальні навички і вміння” (transferable skills) і “загальні компетентності” (generic competences) можна розглядати як такі, що мають однакове значення. Вони відносяться до тих компетентностей, які є загальними і можуть бути ототожені з певним рівнем різних програм» (Вступне слово, 2006, с. 16–17). Далі в тексті даної роботи підсумовано: «В проекті Тьюнінг було вирішено розрізняти загальні компетентності (універсальні вміння та навички) і фахові (спеціальні предметні) компетентності» (Вступне слово, 2006, с. 61).

У методичних рекомендаціях щодо розроблення освітніх програм (за ред. В. Кременя) до конструкта, який аналізуємо, у дужках наведені два словосполучення: «загальні компетентності (generic competences, transferable skills)» (Кремень, 2014, с. 9), які можна розглядати як синоніми. Інший підхід до визначення синонімів поняття «загальні компетентності» реалізовано в «Концепції розвитку педагогічної освіти». У тексті згаданого документа синонімами до конструкта «загальні компетентності» були обрані «універсальні» та «ключові компетентності» (Про затвердження Концепції, 2018).

Дерстуганова Н. Сучасний стан термінологічного апарату компетентнісного підходу: поняття «загальні компетентності» та його синоніми

У «Національній доповіді про стан і перспективи розвитку освіти в Україні» основним терміном обрано поняття «ключові» (компетентності), а термін «загальні» (компетентності) представлено як його синонімом (Кремень, 2021). Інше розуміння поняття «ключові компетентності» представлено у «Вступному слові до Проекту ТБЮНІНГ – гармонізація освітніх структур в Європі», а саме: «ті компетентності, які залежать від предметної області», вони «є ключовими для будь-якого ступеню і безпосередньо пов'язані із спеціальними знаннями предметної області. Вони названі академічними спеціальними (фаховими) компетентностями» (Вступне слово, 2006, с. 17).

Отже, як впливає з наведеного вище, конструкт «ключові компетентності», попри його активне вживання, трактується по-різному: і як синонім до поняття «загальні компетентності», і як академічні спеціальні (фахові) компетентності. Відсутність єдиного підходу щодо визначення змісту поняття «ключові компетентності» ускладнює його використання як синоніма до досліджуваного поняття.

Звернемося до праць вітчизняних дослідників, присвячених вивченню різних аспектів компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних) компетентностей.

Конструкт «загальні компетентності» у своїх працях використовують учені: Н. Дубова і В. Люльченко (2021), І. Іваненко й С. Гордійчук (2021), О. Капінус та І. Байло (2021), Н. Максименко (2022), С. Омеляненко і Н. Омеляненко (2020), О. Ткачук (2022). Словосполученням «загальні компетентності» послуговується Ю. Ткач (2020). Загальні (універсальні) компетентності висвітлювали дослідники В. Савіцька, І. Білоус та О. Кричківська (2022). Поняття «трансверсальні компетентності» артикулюють науковці Т. Борова й Т. Ведь (2020), Н. Ткаченко і В. Юань (2023), Л. Степаненко й Л. Попова (2022).

В якості синоніма до поняття «трансверсальні компетентності» Л. Степаненко та Л. Попова використовують конструкт «наскрізні компетентності» (Степаненко, Попова, 2022, с. 219–222). Синонімами до конструкта «трансверсальні компетентності» І. Степаненко обирає словосполучення «transferable or soft, or life skills» (трансферабельні, або м'які, або життєві навички) (Степаненко, 2018, с. 214–215). За Л. Горбуною, синонімами до конструкта «трансверсальні компетентності» є словосполучення «трансферабельні компетенції», «транскультурні компетенції», «трансдисциплінарні компетенції» (Горбунова, 2018, с. 79).

На підставі ґрунтовного аналізу вітчизняної науково-педагогічної літератури з проблеми даного дослідження можна стверджувати, що:

– сучасний вітчизняний науковий дискурс характеризується одночасним використанням значної кількості конструктів для позначення компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних) – «загальних компетентностей»;

– у психолого-педагогічних дослідженнях активно артикулюються словосполучення: «універсальні компетентності», «ключові компетентності», «трансверсальні компетентності», «трансверсальні компетенції», «трансверсальні навички», «трансверсальні уміння й навички», «загальнокультурні компетентності», «трансферабельні компетенції», «трансферабельні навички», «транскультурні компетенції», «трансдисциплінарні компетенції», «м'які навички», «метанавички», «meta навички», «життєві навички», «навички XXI століття», «неакадемічні навички», «навички особистої ефективності», «універсальні компетенції», «м'які компетенції», «загальні компетенції», «стратегічні компетенції», «ключові компетенції», «універсальні навички», «універсальні компетентності» та інші;

– вищезазначені конструкти часто використовуються як взаємозамінні між собою;

– активне використання представлених конструктів значною мірою ускладнює аналіз наукової літератури та нерідко потребує додаткового уточнення змісту використаних словосполучень задля точного розуміння змісту інформації, яку у своїх публікаціях автори пропонують науковій спільноті.

Висновки. Розуміння «загальних компетентностей», як «універсальних компетентностей», подане у «Вступному слові до Проекту ТЬЮНІНГ – гармонізація освітніх структур в Європі» і в «Методичних рекомендаціях щодо розроблення стандартів вищої освіти» (2020 р.), відображає сутність феномену «загальні компетентності» та дозволяє, на нашу думку, словосполучення «універсальні компетентності» використовувати як синонім до конструкта «загальні компетентності».

Щодо використання конструктів, які останнім часом активно вживаються у вітчизняному науковому дискурсі для позначення компетентностей, відмінних від спеціальних (фахових, предметних), беручи до уваги наявність значної кількості підходів до окреслення змісту таких словосполучень та керуючись тим, що до основних ознак наукового стилю мовлення належать точність, ясність, однозначність тощо, бажано у наукових публікаціях надавати обґрунтування таких конструктів та їх синонімів.

Представлене дослідження не вичерпує порушеного питання. **Перспективи подальших наукових пошуків** полягають у дослідженні термінологічного апарату компетентнісного підходу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Борова, Т. А., & Ведь, Т. М. (2020). Теоретичні основи сутності поняття «трансверсальні компетентності» в постмодерністській освіті. *Інноваційна педагогіка*, 3(21), 154–158. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.3-33>.
- Ведь, Т. М. (2020). Теоретичні засади формування трансверсальних компетентностей на сучасному етапі розвитку суспільства. *Педагогічні науки*, (93), 64–69. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2020-93-9>.
- Вступне слово до Проекту Тьюнінг – гармонізація освітніх структур у Європі. Внесок університетів у Болонський процес.* (2006). Tuning Project. https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/General_Brochure_Ukrainian_version.pdf.
- Горбунова, Л. С. (2018). Трансформативний потенціал інтеркультурної та транскультурної освіти в космополітичній перспективі. У І. В. Степаненко (Ред.). *Культурно-гуманітарні стратегії розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій* (с. 79–130). ІВО НАПН України.
- Дубова, Н., & Люльченко, В. (2021). Самостійна робота майбутніх інженерів-педагогів харчової галузі як умова формування загальних та фахових компетентностей. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, (2), 36–43. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2021.236630>.
- Застріжна, Л. В. (2019). Синонімічні кореляції в англійській медичній термінології. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія"», серія "Філологія"*, (6(74)), 227–229. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2019-6\(74\)-227-229](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2019-6(74)-227-229).
- Іваненко, І. В., & Гордійчук, С. В. (2021). Формування загальних компетентностей у здобувачів медичної освіти. *Педагогічні науки: теорія та практика*, (3), 154–159. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2021-3-21>.
- Капінус, О. Л., & Байло, І. Я. (2021). Формування загальних компетентностей майбутніх бакалаврів філології засобами інформаційно-комунікаційних технологій. *Інноваційна педагогіка*, (38), 229–234. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/38.46>.
- Красновська, І. П., (2020). Теоретичне обґрунтування понять "компетенція" і "компетентність" у дослідженнях науковців (друга половина ХХ – початок ХХІ століття). *Педагогічний альманах*, (45), 233–238. <https://doi.org/10.37915/pa.vi45.76>
- Кремень, В. Г. (Ред.). (2014). *Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації*. Пріоритети.
- Кремень, В. Г. (Ред.). (2021). *Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні*. Нац. акад. пед. наук України. <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>.
- Максименко, Н. В. (2022). Оцінка рівня сформованості загальних і фахових компетентностей бакалаврами спеціальності 101 Екологія. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Екологія*, (26), 102–112. <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2022-26-09>.
- Морозова, М. В. (2020). Генезис понять "компетенція" та "компетентність" у вітчизняних і зарубіжних психолого-педагогічних дослідженнях. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Філологічні науки*, (5(336)), 51–60. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-5\(336\)-51-60](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-5(336)-51-60).
- Мосієвич, Л. В. (2019) Вплив синонімії та полісемії на переклад англійської будівельної термінології українською мовою. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 2(23), 51–55. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/23.166190>.
- Омельяненко, С. В., & Омельяненко, Н. В. (2020). Формування загальних компетентностей майбутніх фахівців у процесі моделювання професійних ситуацій. *Науковий вісник*

Льотної академії. Серія: Педагогічні науки, (7), 73–79.
<https://dspace.sfa.org.ua/handle/123456789/727>.

Про вищу освіту, Закон України № 1556-VII (2024) (Україна).
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.

Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти. (2020). *Наказ МОН України від 30.04.2020 №584* <https://mon.gov.ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standartiv-vishoyi-osviti-1>.

Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти. (2018). *Наказ МОН України від 16.07.2018 № 776* <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>.

Савицька, В. В., Білоус, І. І, & Кричківська, О. В. (2022). Специфічні особливості вимірювання та оцінки загальних (універсальних) компетентностей майбутніх магістрів з управління закладами освіти. *Інноваційна педагогіка*, 50(2), 87–91.
<https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.17>.

Семенов, О. М., Попова, О. А., & Кондрицька, О. І. (2021). Трансверсальні компетентності у вимірах партнерської взаємодії: викладач і здобувач вищої освіти. *Академічні студії. Серія "Педагогіка"*, 1(3), 111–120. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.17>.

Степаненко, І. (2018). Інтернаціоналізація вищої освіти: особистісно орієнтовані стратегії. У І. В. Степаненко (Ред.). *Культурно-гуманітарні стратегії розвитку університетської освіти в умовах динамічних суспільних трансформацій*. (с. 214–217). ІВО НАПН України. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/mon_Kult-gum_strategii_VO_v_suspilnih_transform_IVO-2018-226p_avtors-kolektiv.pdf.

Степаненко, Л., & Попова, Л. (2022). Формування трансверсальних компетентностей в іншомовній професійній підготовці майбутніх педагогів: нормативно-законодавчі аспекти. *Витоки педагогічної майстерності*, (29), 219–224.
<https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264354>.

Ткач, Ю. (2020). Зміни загальних компетенцій старшокласників за підсумками застосування варіативного модуля "Спортивна боротьба". *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини*, 18, 51–58. <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2020-18.51-58>.

Ткаченко, Н., & Юань, В. (2023). До проблеми формування трансверсальних компетентностей майбутніх викладачів у процесі їх підготовки на третьому рівні вищої освіти. *Наукові інновації та передові технології*, 10(24), 718–731.
[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-718-731](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-718-731).

Ткачук, О. Г. (2022). Розвиток загальних компетентностей у майбутніх фахівців сфери культури і мистецтва. *АРТ-платФОРМА*, 5(1), 293–304.
<https://doi.org/10.51209/platform.1.5.2022.293-304>.

Царьова, І. В. (2019). *Мова і термінологія наукових досліджень у юриспруденції*. Інновація. <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/5080>.

Цокур, О. С., & Рожелюк, І. Я. (2021). Обґрунтування сутності понять "дослідницька компетентність" та "науково-дослідницька компетентність" у контексті європейської рамки дослідницької кар'єри. *Інноваційна педагогіка*, 32(1), 161–165.
<https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-1.35>.

Arifin, M. A. (2021). Competence, Competency, and Competencies: A Misunderstanding in Theory and Practice for Future Reference. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(9), 755–764. <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v11-i9/11064>.

Holmes, A. G. D., Tuin, M. P., & Turner, S. L. (2021). Competence and competency in higher education, simple terms yet with complex meanings: Theoretical and practical issues for university teachers and assessors implementing competency-based education (CBE). *Educational Process: International Journal*, 10(3), 39–52.
<https://doi.org/10.22521/edupij.2021.103.3>.

Дерстуганова Н. Сучасний стан термінологічного апарату компетентнісного підходу: поняття «загальні компетентності» та його синоніми

Salman, M., Ganie, S. A., & Saleem, I. (2020). The concept of competence: A thematic review and discussion. *European Journal of Training and Development*, 44(6/7), 717–742. <https://doi.org/10.1108/ejtd-10-2019-0171>.

REFERENCES

- Borova, T. A., & Ved, T. M. (2020). Theoretical basics of the concept of transversal competences in postmodern education. *Innovative Pedagogy*, 3(21), 154–158. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.3-33>. [in Ukrainian]
- Ved, T. M. (2020). Theoretical basis of transversal competences formation in modern level of society development. *Pedagogical sciences*, (93), 64–69. <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2020-93-9>. [in Ukrainian]
- Tuning Educational Structures in Europe – Universities' contribution to the Bologna Process – An introduction*. (2006). Tuning Project. https://uu.edu.ua/upload/universitet/normativni_documenti/General_Brochure_Ukrainian_ve_rsion.pdf. [in Ukrainian]
- Gorbunova, L. S. (2018). The transformative potential of intercultural and transcultural education in a cosmopolitan perspective. I. V. Stepanenko (Ed.). *Cultural and humanitarian strategies for the development of university education in the conditions of dynamic social transformations* (с. 79–130). IHE NAES of Ukraine. [in Ukrainian]
- Dubova, N., & Liulchenko, V. (2021). Independent work of future engineers-teachers of the food industry as a condition for formation of general and professional competences. *Collection of Scientific Papers of Uman State Pedagogical University*, (2), 36–43. <https://doi.org/10.31499/2307-4906.2.2021.236630>. [in Ukrainian]
- Zastrizhna, L. V. (2019). Synonymic correlations in English medical terminology. *Scientific notes of the National University "Ostroh Academy", series "Philology"*, (6(74)), 227–229. [https://doi.org/10.25264/2519-2558-2019-6\(74\)-227-229](https://doi.org/10.25264/2519-2558-2019-6(74)-227-229). [in Ukrainian]
- Ivanenko, I. V., & Gordiychuk, S. V. (2021). Formation of general competencies in medical education applicants. *Pedagogical Sciences: Theory and Practice*, (3), 154–159. <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2021-3-21>. [in Ukrainian]
- Kapinus, O. L., & Bailo, I. Ya. (2021). Development of general competences of future bachelors of philology by means of information and communication technologies. *Innovative Pedagogy*, (38), 229–234. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/38.46>. [in Ukrainian]
- Krasnovska, I. P., (2020). Theoretical justification of "competence" and "competency" terms in research of scientists (second half of XX –beginning of XXI centuries). *Pedagogical almanac*, (45), 233–238. <https://doi.org/10.37915/pa.vi45.76> [in Ukrainian]
- Kremen, V. G. (Ed.). (2014). *Development of educational programs: methodical recommendations*. Priorities. [in Ukrainian]
- Кремень, В. Г. (Ред.). (2021). *National report on the state and prospects of education in Ukraine*. National Academy of Educational Sciences of Ukraine. <https://doi.org/10.37472/NAES-2021-ua>. [in Ukrainian]
- Maksymenko, N. V. (2022). Assessment of general and professional competences formation level by bachelors of studying of specialty 101 Ecology. *Visnyk of V. N. Karazin Kharkiv National University, Series Ecology*, (26), 102–112. <https://doi.org/10.26565/1992-4259-2022-26-09>. [in Ukrainian]
- Morozova, M. V. (2020). Genesis of the Concepts of "Competence" and "Competency" in Ukrainian and Foreign Psychological and Pedagogical Research. *Bulletin of Luhansk Taras Shevchenko National University. Pedagogical Sciences*, (5(336)), 51–60. [https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-5\(336\)-51-60](https://doi.org/10.12958/2227-2844-2020-5(336)-51-60). [in Ukrainian]

- Mosiyevych, L. V. (2019) The synonymy and polysemy influence on the translation of English-language construction terms into Ukrainian. *Current Issues of the Humanities*, 2(23), 51-55. <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/23.166190>. [in Ukrainian]
- Omelianenko, S. V., & Omelianenko, N. V. (2020). Development of future specialists' general competences in the process of professional situation modelling. *Scientific Bulletin of the Flight Academy. Series: Pedagogical sciences*, (7), 73–79. <https://dspace.sfa.org.ua/handle/123456789/727>. [in Ukrainian]
- On Higher Education, Law of Ukraine № 1556-VII (2024) (Ukraine). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text> [in Ukrainian]
- On making changes to the Methodological recommendations for the development of higher education standards. (2020). *Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine dated 30.04.2020 №584* <https://mon.gov.ua/npa/pro-unesennya-zmin-do-metodichnih-rekomendacij-shodo-rozroblennya-standativ-vishoyi-osviti-1>. [in Ukrainian]
- On the approval of the Concept of the development of pedagogical education. (2018). *Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine dated 16.07.2018 № 776* <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>. [in Ukrainian]
- Savitska, V. V., Bilous, I. I., & Krychivska, O. V. (2022). Specific features of measurement and assessment of general (universal) competencies of future masters in management of educational institutions. *Innovative Pedagogy*, 50(2), 87–91. <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2022/50.2.17>. [in Ukrainian]
- Semenog, O. M., Popova, O. A., & Kondrytska, O. I. (2021). Transversal competencies as cooperation teacher and graduate of higher education. *Academic studies: "Pedagogy" series*, 1(3), 111–120. <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.17>. [in Ukrainian]
- Stepanenko, I. (2018). Internationalization of higher education: personally oriented strategies. I. V. Stepanenko (Ed.). *Cultural and humanitarian strategies for the development of university education in the conditions of dynamic social transformations*. (c. 214–217). IHE NAES of Ukraine. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2018/09/mon_Kult-gum_strategii_VO_v_suspilnih_transform_IVO-2018-226p_avtors-kolektiv.pdf. [in Ukrainian]
- Stepanenko, L., & Popova, L. (2022). Formation of transversal competences in foreign language professional training of future teachers: regulatory and legislative aspects. *The sources of pedagogical skill*, (29), 219–224. <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264354>. [in Ukrainian]
- Tkach, Y. (2020). Changes in the general competencies of high school students as a result of application the variable module "Wrestling". *Bulletin of the Kamianets-Podilskyi National Ivan Ohienko University. Physical education, sports and human health*, 18, 51–58. <https://doi.org/10.32626/2309-8082.2020-18.51-58>. [in Ukrainian]
- Tkachenko, N., & Yuan, W. (2023). To the problem of forming transversal competences of future teachers in the process of their training at the third level of higher education. *Scientific innovations and advanced technologies*, 10(24), 718–731. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10\(24\)-718-731](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-10(24)-718-731). [in Ukrainian]
- Tkachuk, O. G. (2022). Development of general competences future professionals in the field of culture and art. *ART-platFORM*, 5(1), 293–304. <https://doi.org/10.51209/platform.1.5.2022.293-304>. [in Ukrainian]
- Tsareva, I. V. (2019). *Language and terminology of scientific research in jurisprudence*. Innovation. <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/5080>. [in Ukrainian]
- Tsokur, O. S., & Rozheliuk, I. Ya. (2021). Substantiation of the essence of terms "research competence" and "scientific-research competence" in the context of the European Framework of a researcher's career. *Innovative Pedagogy*, 32(1), 161–165. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2021/32-1.35>. [in Ukrainian]

Дерстуганова Н. Сучасний стан термінологічного апарату компетентнісного підходу: поняття «загальні компетентності» та його синоніми

- Arifin, M. A. (2021). Competence, Competency, and Competencies: A Misunderstanding in Theory and Practice for Future Reference. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 11(9), 755–764. <https://doi.org/10.6007/IJARBSS/v11-i9/11064>.
- Holmes, A. G. D., Tuin, M. P., & Turner, S. L. (2021). Competence and competency in higher education, simple terms yet with complex meanings: Theoretical and practical issues for university teachers and assessors implementing competency-based education (CBE). *Educational Process: International Journal*, 10(3), 39–52. <https://doi.org/10.22521/edupij.2021.103.3>.
- Salman, M., Ganie, S. A., & Saleem, I. (2020). The concept of competence: A thematic review and discussion. *European Journal of Training and Development*, 44(6/7), 717–742. <https://doi.org/10.1108/ejtd-10-2019-0171>.

Наталя Дерстуганова

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освіти та управління
навчальним закладом,
Класичний приватний університет
м. Запоріжжя, Україна

Natalia Derstuganova

Candidate of Pedagogical Sciences,
Associate Professor of the Department of
Education and Educational Institution
Management, Classic Private University
Zaporizhzhia, Ukraine

ORCID iD <https://orcid.org/0000-0003-2455-5695>
e-mail: 12345re@ukr.net